

HAYOT DAVOMIDA TA'LIM Olish: YANGI PARADIGMALAR VA KUTILADIGAN NATIJALAR

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776

Кади́рова Ма́ралжон Ма́тякубовна

Бухоро давлат университети таянч докторанти

ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВОСИТАЛАРИ ОРҚАЛИ ТАЛАБАЛАРДА ИҚТИСОДИЙ КЎНИКМАЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МОДЕЛИ

Бугунги кунда ижтимоий-иқтисодий соҳаларда ислоҳотларнинг олиб борилиши туфайли олий таълим тизимини, шунингдек, кадрлар тайёрлаш тизимини модернизация қилиш муҳим аҳамиятга эга бўлиб, бунда мутахассисларни тайёрлашда компетенциявий ёндашувга асосланиш долзарб бўлиб қолмоқда. Ўқув жараёнини самарали ташкил этиш ҳамда талабаларнинг билим, кўникма, малака ва компетентлигини ривожлантириш имконини берадиган замонавий таълим технологияларидан фойдаланиш муҳим ҳисобланади.

Замонавий таълим технологиялари асосида талабаларда фанларга оид кўникмаларини, жумладан иқтисодий кўникмаларни ривожлантириш катта аҳамият касб этади. Олий таълим муассасаларида иқтисодиёт фанини ўқитишда замонавий таълим технологияларни жорий этиш шакл, усул ва воситаларини такомиллаштириш лозим. Бу дастлаб, замонавий таълим технологиялари асосида талабаларнинг иқтисодий кўникмаларини ривожлантириш моделини ишлаб чиқишни тақозо этилади. Ушбу тадқиқот доирасида олий таълим муассасаларида иқтисодиёт фанидан талабаларнинг (иқтисодий) кўникмаларини ривожлантириш модели ишлаб чиқилди (1-расм).

1-расм. Талабаларнинг иқтисодий кўникмаларини шакллантириш модели.

Келтирилган моделда иқтисодиёт фанидан маъруза ва амалий машғулотларни замонавий таълим технологиялари асосида, хусусан Ассесмент ва Swot таҳлил технологияларидан фойдаланиб ташкил этиш назарда тутилган. Талабаларнинг иқтисодиёт фанидан мустақил таълимини амалга оширишда эса веб-квест технологиясидан фойдаланиш белгиланган.

SWOT методи (Strengths - кучли томонлар, Weaknesses - заиф томонлар, Opportunities- имкониятлар, Threats - таҳдидлар) турли хил компанияларнинг ривожланиш йўналишларини аниқлаш учун ўлчамлари, тузилмалари, мулкчилик шакллари ва фаолият соҳалари стратегик таҳлилини ўтказишда

профессионал менежер учун асосий ва универсал таълим технологияси сифатида киритилган. Ушбу метод бозор иқтисодиётининг учта секторидан (тадбиркорлик, нотижорат ва давлат ташкилотлари) ҳар қандай ташкилотларни бошқаришда қўлланилади. Шунингдек, уларнинг индивидуал брендлари, маҳсулотлари ёки лойиҳаларни стратегик таҳлил қилиш учун самарали ҳисобланади [1].

Изланишларимиз асосида айтиш мумкинки, олий таълим муассасаларида иқтисодиёт фанидан маъруза машғулотларни ташкил этишда SWOT таҳлил методидан фойдаланиш самарали ҳисобланади. SWOT таҳлил методи бўлажак иқтисодчиларнинг касбий компетентлигини шакллантириш ва ривожлантиришда самарали таълим технологияси бўлиб хизмат қилади.

Иқтисодиёт фанидан амалий машғулотларни ташкил этишда “Ассесмент” методидан фойдаланиш самарали ҳисобланади. Ассесмент методи иқтисодиёт фанидан амалий машғулотларда талабаларнинг билим, кўникма, малакалари ҳамда компетентлигининг ривожланганлик даражасини оқилона баҳолашга мўлжалланган топшириқлар тўплами бўлиб, у биографик анкета, таълим соҳасидаги ютуқлар баёни, ўқув индивидуал топшириғи, баҳс-мунозара, интервью, ижодий иш, тест, индивидуал кейс, тақдимот, эксперт кузатиши, кроссворд, ролли ҳамда ишбилармонлик ўйинлари кабилардан ташкил топган бўлиши мумкин.

Олий таълим муассасаларида иқтисодиёт фанидан аудиторияда олиб борилаётган машғулотлар билан бирга, талабаларнинг ушбу фандан мустақил таълимига ҳам эътибор қаратиш муҳим ҳисобланади. Шу боис, талабаларнинг иқтисодиёт фанидан мустақил таълимини ташкил этишда веб-квест технологиясидан фойдаланишни тавсия этамиз.

Таклиф этилаётган замонавий таълим технологиялари иқтисодиётнинг долзарб муаммоларини оқилона ҳал қилишга қаратилганлиги билан самарали ҳисобланиб, улар талабаларни мустақил, ижодий фикрлашини ошириб, бўлажак иқтисодчиларнинг касбий фаолиятида муаммоли вазиятларни ҳал этиш кўникма ва малакаларини эгаллашига хизмат қилади [1], [2].

Адабиётлар

1. Катъкало В.С., Веселова А.С., Смельцова С.В. Методические указания для подготовки курсового проекта «SWOT-анализ». М.: Высшая школа бизнеса НИУ ВШЭ, 2021. – 51 с.

2. Муравьев А. И. Общая теория инновационных технологий / А.И. Муравьев. – СПб.: ИВЭСЭП, Знание, 2002. – 84 с.